

POSELS'TWO
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
W MEKSYKU
ATTACHE WOJSKOWY.

Legation de Polonia
en Mexico
Agregado Militar

Nr.1/A-44.

O d p i s .

Meksyk, dnia 5. stycznia 1944.

SCISLE TAJNE.

Pan Szeft Sztabu Naczelnego Wodza
przez Szefa Oddziału Wywiadowczego

w Londynie.

Nawiązując do moich raportów miesięcznych, w których przedstawiłem Panu Generałowi stosunki panujące w Meksyku w związku z działalnością Ambasady Sowieckiej - pozwalam sobie przedstawić kilka uwag i wniosków, które, na podstawie moich rocznych obserwacji, uważam za swój obowiązek podać do wiadomości Pana Generała.

- 1/ Od czasu rozbudowy na terenie Meksyku działalności Ambasady Sowieckiej, daleko wykraczającej poza zwykłe ramy stosunków dyplomatycznych - teren tutejszy stał się dogodnym dla zbierania wiadomości dotyczących ZSSR.

Ożywiona działalność polityczna amb. UMANSKIEGO, sięgająca niewątpliwie poza granice Meksyku, stanowi bardzo interesujący przedmiot obserwacji. Obserwacje te mogą, przy umiejętnym ich wykorzystaniu, posłużyć niekiedy do informowania również naszych sojuszników. W szczególności Stany Zjednoczone działalnością amb. Umańskiego coraz bardziej się interesują, lecz mają duże trudności w zdobywaniu informacji,

- 2/ Duża ilość oficjalnych i jeszcze większa nieoficjalnych funkcjonariuszy ZSSR. jest niezmiernie czynna na tutejszym terenie. Pośród wiadomości inspirowanych względnie czyściście propagandowych, kolportowanych przez emisariuszy sowieckich, przesiągają również niekiedy b. cenne wiadomości.
- 3/ Jeśli chodzi o działalność polityczną amb. Umańskiego i wpływanie przez niego na opinię i propagandę, posługuje się on głównie:

- a/ Tutejszą organizacją "Alemania Libre", która po zredukowaniu działalności podobnej organizacji w Moskwie - znacznie się rozwinęła i jest pod wybitnym wpływem komunistycznym. W organizacji tej UMANSKI odgrywa wielką rolę, mając tam, jako głównego swego agenta, sekretarza tejże organizacji André SIMON

./.

/vel KATZ/, niewątpliwie agenta bolszewickiego. Prezes "Alemania Libre" - Ludwik RENN - zeszedł obecnie do roli figuranta bez większego znaczenia.

b/ Niejakim Armando Castro LEAL - b.chargé d'affaires meksykańskim w Warszawie - prezesa organizacji "Ayuda pro Rusia", przez którego wpływa na wszelkie organizacje meksykańskie. Zaznaczyć należy, że Umański nigdy nie rozmawia bezpośrednio z tymi organizacjami, lecz wyłącznie za pośrednictwem LEAL'a.

c/ Poza tym, posiadając bardzo dużą ilość zwolenników z pośród miejscowych komunistów rozmaitych narodowości, wywiera znaczne wpływy w prasie, społeczeństwie i t.p.

4/ Z drugiej jednak strony, Meksyk jest dzisiaj dużą centralą lewicowego ruchu anty-komunistycznego, lecz poszczególne elementy tego ruchu chodzą narazie raczej luzem. Z pośród tych elementów w pierwszej linii należy wymienić:

a/ "Accion Internacional Democratica" /dalszy ciąg paryskiej "Ligue de Droit de L'homme"/

b/ Zaczątek IV. Międzynarodówki /na czele której stoi Vincente SAENZ - anarchista hiszpański/, ideowo zbliżony do "Trockistów". Centrala tej organizacji znajduje się w Meksyku.

c/ Unia Republikanów Hiszpańskich /organizacja centralizująca wszystkie grupy polityczne hiszpańskie, poza komunistami/.

d/ Wreszcie organizacje lewicowo-żydowskie z "Bundem" na czele /który tu jest dobrze organizowany/.

- - - - -

Reasumując powyższe, stwierdzić należy, że teren meksykański w obecnej chwili i przy panującym układzie stosunków - dobrze nadaje się do zbierania cennego materiału politycznego, dotyczącego ZSSR. i k do kontr-akcji propagandowej.

Do tego rodzaju pracy wywiadowczej mogłyby być wyzyskane półświadomie lub nieświadomie organizacje wymienione w pkt.4. oraz poszczególne osoby, blisko tych organizacji stojące.

Dla zakonspirowania tej pracy o charakterze wywiadowczym i obserwacyjnym możnaby wykorzystać istniejące w Meksyku polskie biuro prasowe "Federación". Biuro to pracuje ściśle z Poselstwem

./.

R.P., lecz organizacyjnie stoi całkowicie po za nim, będąc zewnętrznie organem społecznego stowarzyszenia "Federacja Polska". Jest ono zupełnie autonomiczne i nie podlega kontroli stowarzyszenia. Biuro to istnieje już 6 miesięcy i zdążyło ustalić sobie markę wyłącznie propagandowego, przez co mogłoby służyć jako dobra pokrywka. Jednocześnie wyrobiło sobie dostatecznie rozgałęzione stosunki, poza prasą - także wśród organizacji politycznych. Stosunki te głównie opierają się na kontaktach mjr. ŻÓRAWSKIEGO, który prowadzi to biuro. Jest on poza tym członkiem Prezydium "Accion Democratica", jak również głęboko wprowadzonym w IV. Międzynarodówkę. Według moich informacji posiada on też stosunki z "Sinarquistami", na czele których oficjalnie stoi Gustaw Morin /Meksykanczyk/, a nieoficjalnie lecz jako jeden z głównych kierowników - biskup Meksyku - MARTINEZ.

- - - -

Przedkładając powyższe do wiadomości Pana Generała, melduję, że informacje te przedstawiam z uwagi na istniejące możliwości wykorzystania tutaj do pracy wywiadowczej, obserwacyjnej i propagandowej. Do tego rodzaju prac musiałaby jednak być stworzona placówka. Jako pokrywkę dla tego rodzaju placówki mogłoby służyć wyżej wymienione biuro prasowe. Nie wysuwając żadnych wniosków co do roli mjr. ŻÓRAWSKIEGO w pracy ewentualnej Placówki, sądzę jednak, że jego kontakty dałyby się dobrze wykorzystać.

Attache Wojskowy

/-/ Stefan M. Dobrowolski - mjr.

Za zgodność odpisu:
3.II.44.

Stefan M. Dobrowolski